

OUTI LEPISTÖ

KAIKEN

HUUMEMAAILMASTA

JÄLKEEN

VAPAUTEEN

ELOSSA

TAMMI

OUTI LEPISTÖ

KAIKEN

HUUMEMAAILMASTA

JÄLKEEN

VAPAUTEEN

ELOSSA

TAMMI
HELSINKI

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut
tämän teoksen kirjoittamista.

1. painos

© Outi Lepistö ja Tammi 2026

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-7406-5

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@tammi.fi

SISÄLLYS

Lukijalle	7
1. Yhdeksän pisteen tyttö.....	15
2. Vaurioitunut vanhemmuus	20
3. Kuka huutaa?.....	34
4. Pelastus.....	42
5. Turvassa?.....	48
6. Koulutie alkaa	69
7. Jääprinsessa	78
8. Käännekohta	87
9. Vieroitukseen	134
10. Missä on koti?	147
11. Kierre pahenee	176
12. Pohjakosketus.....	189
13. Siivoamaan	202
14. Takaisin jälle.....	214
15. Seitsemän vuoden helveti.....	237
16. Uusi alku.....	257
17. Sairaanhoitaja.....	271
18. Piilevästi haavoittunut.....	287
Tarun kiitokset.....	301
Lähteet.....	313

LUKIJALLE

Tapaan Tarun ensimmäisen kerran syksyllä 2023. Olemme molemmat samassa pienimuotoisessa tilaisuudessa Espoossa. Huomioni kiinnittyy nopeasti vaaleaan nuoreen naiseen, joka määrätietoisena näköisenä valmistautuu omaan osuuteensa tilaisuudessa. Solakkaa urheilijan vartaloa verhoaa kauniisti laskeutuva tunika. Katselen, kuinka hän juttelee niitä näitä ja suo jokaiselle aurinkoisen hymynsä. Myöhemmin eräs Tarun ystävä kuvaa, miten hän tuo aina tullessaan ilon ja valon, ja tämän huomaan itekin heti ensikohtaamisessa.

Tilaisuudessa Taru kertoo elämästään. Tunnelma sähköistyy heti, kun hän aloittaa. Tarun puheessa ja olemuksessa on jokin kummallinen voima ja intensiteetti, joka saa levottomat, usein huonosti keskittyvät kuulijat naulitsemaan silmänsä ja korvansa häneen. Kuuntelen itekin lumoutuneena. En olisi mitenkään uskonut Tarua katsoessani, mitä hänen elämänsä on mahtunut: narkomaanivanhemmat, oma huumeidenkäyttö, itsetuhoisuus. Tarina pitää meitä kaikkia otteessaan loppuun asti. Eläydymme jokaiseen sanaan ja käänteeseen, hengitämme yhdessä eläen mukana Tarun elämänkaaren iloissa ja suruissa.

Tilaisuuden jälkeen ajan mieheni kanssa hiljaisuuden valitessa kohti kotia. Vain pyyhkijöiden suhina rytmittää matkamme pimeällä moottoritiellä.

Olemme mykistyneitä.

En enää muista yksityiskohtia Tarun elämäntarinasta, mutta se – tai oikeastaan ei tarina, vaan Taru itse – on tehnyt minuun lähtemättömän vaikutuksen.

Seuraavan kerran tapaamme muutaman kuukauden kuluttua samassa paikassa, tällä kertaa joulujuhlan merkeissä. Vaikka tiedän jo, mitä Tarun kauniin ulkokuoren taakse kätkeytyy, on sitä edelleen vaikea uskoa. Tänäpäin Taru on hyvinvoiva ja menestyvä urheilija, joka nytkin levittää valoa ja iloa ympärilleen. Ei ole ihmistä tai kohtaamista, joka ei saisi Tarun koko huomiota ja empatiaa.

Tilaisuuden jälkeen mieheni lähestyy minua merkillinen ilme kasvoillaan. Hän vetää minut vähän syrjään.

– Minulla on ajatus, hän sanoo harvinaisen innostuneena.
– Tarusta täytyy tehdä kirja. Ja sinä olisit juuri oikea kirjoittamaan sen.

* * *

Tapaan Tarun kanssa ensimmäisen kerran mahdollisen kirja-projektin merkeissä tammikuussa 2024. Olemme sopineet treffit Ison Omenan pitseriaan, mutta pian käy ilmi, että valinta ei ole ihan ongelmaton. En ole tajunnut, miten kurinalaisesti hän elää ja syö. Pitsa on huono valinta crossfit-urheilijalle. Päädymme tilaamaan molemmille sopivan pitsan puoliksi, ja urheasti Taru maistelee omaa puoliskoaan. En voi kuin toivoa, että pitsa katoaa Tarun kehosta saman tien jälkiä jättämättä.

Puhumme pitkään. Puhumme antaumuksella. Kerromme toisillemme pikakelauksella itsestämme ja elämästämme.

Puhumme toistemme päälle malttamatta aina odottaa omaa vuoroamme. Taru on ihana! Meillä synkkaa hyvin ja välillemme muodostuu heti luottamuksellinen yhteys. Tästä voisi tulla jotain!

Taru on innoissaan kirjaprojektista. Hän on usein pohtinut, että voisi omalla elämäntarinallaan rohkaista ja auttaa muita. Toppuuttelen kuitenkin ja käsken hänen mieltä tarkkaan. Muistutan siitä, että painettua sanaa ei enää koskaan saa takaisin, vaan se jatkaa elämäänsä, halusimme tai emme. Varoitan julkisuudesta, somesta, ikävistä ja ilkeistä kommentista. Kateudesta. Pilkasta. Läheisten ja kaukaisempienkin tuttujen reaktioista. Prosessin raskaudesta ja ajasta, jonka se tulee viemään.

Kaikesta maalailustani huolimatta Taru on vakaa päätöksessään. Kirja kirjoitettaisiin, tuli mitä tuli.

Otamme vaatimuksestani vielä yhden pohdinta-aikalisän, mutta sitten teemme päätöksen. Olen itsekkin jo innostunut aiheesta ja tiedän haluavani kertoa juuri tämän tarinan. Niinpä käynnistämme projektin helmikuussa 2024. Tarusta tehdään kirja!

Aloitamme tapaamiset. Pyrimme tapaamaan viikoittain, mutta aina se ei onnistu. Välillä elämä tuo eteemme niin paljon muuta, että laitamme tapaamiset tauolle, mutta muutoin tapaamme melko säännöllisesti aina kesään 2025 asti.

Ystävystymme tietysti. Tarun kanssa on niin helppo ja mukava olla, etten keksi, kuka voisi olla ystävystymättä hänen kanssaan. Puhumme kaikesta mahdollisesta maan ja taivaan välillä. Käymme kävelemässä, uimassa, avannossa, hevostallilla.

Ja ennen kaikkea puhumme Tarun elämästä. Suunnitellamme kirjan rakennetta. Valitsemme yhdessä haastateltavia:

Tarun läheisiä, sukulaisia, ystäviä. Ihmisiä vuosien varrelta. Asiantuntijoita haluan mukaan, koska tiedän kirjan aihepiirin olevan monin tavoin oman osaamisalueeni ulkopuolella. En halua kirjoittaa mitään, mikä ei varmasti ole totta ja oikein sanottu.

Teemme tietopyyntöjä. Haalimme kaiken Tarua koskevan aineiston alkaen synnytyssairaalaista, neuvolasta ja koulusta. Lastensuojelusta. Laitoksista. Hankimme vanhempien tietoja, teemme tietopyyntöjä äidin elämästä. Luen kirjallisuutta ja tutkin aineistoja. Etsin artikkeleja ja googlaan tietoja. Alle-viivaan kirjoja ja teen muistiinpanoja. Haastattelen ihmisiä. Ja aina kun tulee uusi löytö, havainto, yllätys, jaamme sen toisillemme. Tämmöinen löytyi! Olisitko uskonut! Tiesitkö tätä? Onpa hurjaa!

Ääniviestit sinkoilevat ja pitenevät pitenemistään. Kuuntelen niitä autossa, koira ulkoiluttaessa, työpöydän ääressä, illalla sängyssä. Välillä nauran ääneen ja toisinaan pidättelen itkua. Voi miten pakahduttavaa kaikki on! Miksi me ihmiset rikomme toisiamme näin? Miten ihmeessä Taru on selvinnyt tästä kaikesta? Kunpa osaisin edes lohduttaa tai rohkaista, kulkea vierellä. Muuta en näin isojen asioiden äärellä voi tehdä.

Taru on tehnyt pitkän ja raskaan matkan toipumisen tiellä. Siksi hän on valmis puhumaan kaikesta. Osa muistoista on tietenkin jo haalistunut, ja samoin pahimpien tilanteiden ja vaiheiden intensiteetti. Välillä Taru harmitteleeikin, miten vielä joitain vuosia aikaisemmin jokin asia olisi ollut elävämmin mielessä, mutta enää jäljellä on haalistunut muisto. Mielestäni olen tästä kuitenkin vain iloinen. Onhan se merkki siitä, että elämä voittaa eivätkä menneet pidä otteessaan ikuisesti.

Päätän ottaa projektiin tutkijan otteen. Käyn läpi, yhdistelen ja vertaan kaikkea keräämäni aineistoa: Tarun ja hänet tuntevien haastatteluja, viranomaisasiakirjoja, kirjallisuutta, asiantuntijahaastatteluja. Paikoin eri aineistojen välillä on suurtakin ristiriitaa. Tarun omien näkemysten vastapainona ovat hänen elämäänsä seuranneiden usein erilaiset havainnot. Taru on mielestään säilyttänyt viranomaisiin nähden tietynlaisen roolin, pysytellyt visusti sen takana ja kertonut vain itse haluamaansa, usein siloteltua tarinaa. Kuitenkin samaan aikaan monet viranomais- ja asiantuntijatahot ovat tehneet tarkkanäköisiä ja osuvia havaintoja Tarusta ja hänen lähipiiristään.

Tarun muistot ja kokemukset esitän kuitenkin juuri sellaisina kuin ne hänelle itselleen näyttäytyvät. Samoin muiden haastateltavien muistot. Raameja ja aikajanaa vuosikymmenten mittaiseen tarinaan olen haastattelujen lisäksi saanut aineistosta: koulutodistuksista, urheilusuorituksista, viranomaisten merkinnöistä, lausunnoista ja päätöksistä.

Tärkeään rooliin nousevat alan asiantuntijat, joiden haastattelujen jälkeen usein vain istun sulattelemassa kaikkea saamaani tietoa. Miten hienoa on päästä kuulemaan, kun asiantuntija kokoaa omat sirpaleiset havaintoni ja pohdintani kasaan ja pukee ne selviksi ja painaviksi teemoiksi, joiden avulla Tarun elämän tapahtumat jäsenyivät mielessäni taas uudella tavalla.

Kasvamme molemmat projektin aikana. Alamme nähdä yhä selvemmin meissä kaikissa taustalla vaikuttavat haavat ja arvet ja miten ne edelleen vaikuttavat nykypäiväämme. Kirjaprojektin edetessä Tarun pitkän toipumismatkan syvyys käy minulle yhä selvemmäksi. Matkan myötä Taru on pikkuhiljaa

saanut elämänsä takaisin. Erityisesti terapian avulla on tultu todella paljon eteenpäin, vakautettu elämää, käyty läpi vaikeita asioita ja saatu toimintakyky takaisin. Tarun omastakin mielestä muutos on ollut valtava ja tuonut elämään kaivatun tasapainon.

Mutta vaikka terapiaa on takana monia vuosia, ei Taru – kuten ei meistä kukaan muukaan – ole vielä päässyt toipumismatkinsa päähän. En tiedä, onko näin rajuista tapahtumista mahdollistakaan koskaan toipua täydellisesti. Erityisesti monet negatiiviset tunteet ovat vielä vähäisiä – varsinkin häntä satuttaneita tai hylänneitä ihmisiä kohtaan. Päinvastoin monen menneen tapahtuman ja ihmisen yllä leijuu kiitollisuus ja ymmärtäminen. Kaikki kun voisi olla niin paljon huonommin. Se on Tarun kohdalla ihan totta, mutta ei tietenkään poista tapahtumien vääryyttä tai vaikutuksia. Päinvastoin tilanne kertoo vain siitä, miten syviä traumat ovat ja miten valtavan kauan niistä toipuminen voi kestää.

Tarun sisäistä elämää on lapsuudesta pitkälle aikuisuuteen asti leimannut kokemus viallisuudesta ja suorastaan raastavasta ulkopuolisuudesta. Hän on luullut olevansa jotenkin viallinen, vääränlainen. Virheellinen. Tätä virheellisyyttä Taru on aikanaan yrittänyt peittää ja korjata kaikin voimin. Yrittänyt, yrittänyt ja vielä kerran yrittänyt. Väsynyt yrittämään. Ja yrittänyt taas. Pelännyt jäävänsä ulkopuolelle ja jäänytkin, toistuvasti. Hajonnut säpäleiksi ja koonnut taas sirpaleensa kasaan.

Sivusta katsottuna tämä elämän kokoinen valhe viallisuudesta on hirvittävä ja sen voima tuhoava. Tarua on aina pidetty suosittuna, menestyvänä, positiivisena. Kauniina ja suorastaan kadehdittavana. Vain harva on nähnyt iloisen ja pirteän ulkokuoren taakse.

Liian moni ympärillämme on samalla tavalla piilevästi haavoittunut kuin Taru. Siksi haluamme kertoa Tarun tarinan juuri sellaisena kuin se on.

Tarun elämässä toistuu toinenkin kaava. Samanlaiset tilanteet, reaktiot ja haasteet kulkevat sukupolvelta toiselle. Välillä tapahtumat ovat jopa hämmentävän samankaltaisia. Sekä äiti että tytär reagoivat samalla tavalla juuri samassa iässä, samassa koulussa, samassa tilanteessa omana aikakautenaan. Ylisukupolvisen trauman juoste on selvästi nähtävissä.

”Mikä ei tule yhdessä jaetuksi, jää jonkun kannettavaksi.” Tämä viisas lausahdus luo varjonsa Tarunkin elämään. Puhumattomuus, kuoliaaksi vaikeneminen, ohittaminen ja sivuuttaminen ovat olleet Tarun läheisten tärkeimmät mutta haitallisimmat selviytymiskeinot. Vaikka maailma romahtaisi niskaan, on elämää jatkettu eteenpäin kuin mitään ei olisi tapahtunut. Järisyttävien tilanteiden keskellä ei ole hakeuduttu yhteen saamaan turvaa, jakamaan surua ja tuskaa, vaan päinvastoin on käännetty pois päin. Selviytytty yksin. Vaiettu. On purtu hammasta ja jatkettu eteenpäin – elämää, mutta myös vaiettuja ja käsittelemättömiä traumoja. Suremattomia suruja.

Ja aina joku jää niiden kantajaksi. Usein herkin ja haavoittuvin, joka imee kaiken itseensä oireillen itsetuhoisella päihteidenkäytöllä, syömishäiriöllä tai totaalisella uupumisella. Lopulta paine kasvaa niin suureksi, että venttiili räjähtää, ja syyllinen on jälleen kerran löytynyt.

* * *

Teksti perustuu pitkälti Tarun muistoihin ja subjektiivisiin kokemuksiin eikä pyri olemaan aukoton totuus tai täynnä

pelkkiä faktoja. Joku muu on voinut kokea asiat ja tapahtumat kokonaan toisin.

Kirjan tarkoitus ei ole loukata, ja pahoittelemme jo etukäteen, jos joku kokee sisällön itseään loukkaavaksi. Tarkoitus ei myöskään ole mustamaalata tai syyllistää. Tarun itsensä lisäksi kirjassa esiintyvät henkilöt ovat mukana siksi, että Tarun tarina ei olisi kokonainen ilman heitä. Tarun elämäntarinan voi ymmärtää vain hänen taustansa ja hänelle tärkeiden ihmisten muodostaman kokonaisuuden myötä. Varmuuden vuoksi monien kirjassa esiintyvien henkilöiden nimet sekä joitain yksityiskohtia on yksityisyyden suojaamiseksi muutettu.

Kirjan teksti perustuu siihen, miten olen Tarun ja hänen läheistensä muistelut kuullut ja minkälaisen tulkinnan olen kaikesta kuulemastani tehnyt. Ajoittain olen havainnut ristiriitaa Tarun ja muiden haastateltujen muistojen välillä, mutta tämäkin on tekstissä tuotu rehellisesti esiin.

Omistamme kirjan kaikille meille piilevästi haavoittuneille, ja toivomme, että tämän tekstin avulla jonkun haavat voivat ensin tulla näkyviksi ja sitten pikkuhiljaa umpeutua. Että ylisukupolvisen trauman ja vaikenemisen kierre voisi katketa ja asiat voitaisiin nostaa esiin. Että huomattaisiin, ettei menneisyyden käsittelyyn hajoakaan, vaan päinvastoin sen myötä aukeaa kokonaan uusia mahdollisuuksia elää vapaana. Yhdessä.

Omistamme kirjan myös kaikille päihteiden, syömishäiriön tai muun itsetuhoisen käyttäytymisen kanssa kamppaileville. Teille haluamme sanoa: On toivoa! On uusi mahdollisuus. Jokainen meistä on täydellinen, rakastettu ja hyväksytty. Ainutlaatuinen.

Tämä on Tarun tarina.

YHDEKSÄN PISTEEN TYTTÖ

Vaalea rakennus seisoo talvisessa harmaudessa, kun nuhjuinen kaksikko kipuaa ajoradan luiskaa pitkin hitaasti kohti pääovea. Takaapäin ei uskoisi nuoren naisen olevan viimeislään raskaana, niin laiha hän on. Pari askelta edellä kulkeva nuori mies heittää tupakkansa maahan ja tumpkaa sen jalallaan. Katoksen alla hän kääntyy kärsimättömänä katsomaan naista.

– Tuu vittu jo, mä jäädyn tänne, hän sanoo ärtyneellä äänellä käsi ovenkahvalla.

Naisen silmissä välähtää, mutta hän tyytyy tuhahtamaan vihaisesti.

Sitten he astuvat sisään. On uudenvuodenaatto vuonna 1984.

Nuori äiti valittaa kutinaa. Kämmenet ja jalkapohjat kutisevat sietämättömästi. Olo on huono ja väsynyt. Raskausviikkoja on 33.

Pariskunta otetaan sisään osastolle. Hoitaja ohjaa heitä pitkin ruudutettua käytävää kohti päädyn suurta lasiseinää. Sitten käännytään vasemmalle potilashuoneeseen. Huoneen seinät on maalattu vaalein värein. Huonekalut ovat yksinkertaisia. Sänky, pieni pöytä ja pari tuolia. Osa huonekaluista on Alvar

Aallon suunnittelemaa, mutta tästä nuorellaparilla ei ole haajuakaan. Levottomina he istuvat lähimmille tuoleille. Jalat naputtavat äänetöntä tahtia. Katseet singahtelevat ympäri huonetta, ikkunalle ja takaisin.

Lääkäri tutkii nuoren äidin, Riitan, ja määrää verikokeita. Oireiden ja tulosten perusteella hän diagnosoi raskausajan hepatoosin eli hepatogestoosin. Tämä raskausajan maksahäiriö puhkeaa yleensä 30. raskausviikon jälkeen, eikä sen syytä tunneta. Ainoa oire on terveen näköisen ihon kutina. Riitan seuraavat viikot kuluvat osastolla seurannassa.

Kukaan ei huomaa pariskunnan huumeidenkäyttöä. Viitteitä siitä tosin on. Esitietojen mukaan äiti on poltellut pilveä ja käyttänyt jonkin verran amfetamiinia raskauden alkuvaiheessa, noin viikolle 10 saakka. Myös C-hepatiitti jää diagnosoimatta ja epäillyn raskausajan hepatoosin varjoon.

Todellinen tilanne on paljon vakavampi. Riitta itse on kertonut, ettei tiennyt olevansa raskaana ennen kuin kuudennella kuulla. Pariskunnan huumeidenkäyttö oli koko raskausajan päivittäistä, jatkuvaa, rajua. Molemmat vanhemmat ovat varmoja siitä, ettei syntyvä lapsi voi olla terve. Tai edes elossa.

Synnytys käynnistyy. Riitta siirretään synnytysosastolle.

Pariskunnan ystävä vieraillee sairaalassa. Hän näkee heti, mikä tilanne on, ja pudistelee kauhuissaan päätään.

Miten tuolta voi tulla normaali ihminen, hän ajattelee. Tuleva isä on sekaisin ja vetää kaksin käsin ilokaasua. Riittakin on selvästi huumeissa.

Mutta terve tyttövauva syntyy 14.1.1985 klo 00.20 ja saa yhdeksän Apgar-pistettä. Pituus 47 cm, paino 3160 g. Hoikka tyttö.

Raskaus on kestänyt 35 viikkoa ja 6 päivää. Myöhemmin tyttö saa nimekseen Taru.

Narkomaanin raskaus on aina riskiraskaus.

Suomessa kuudella prosentilla odottavista äideistä todettiin 1980–1990-luvuilla joko alkoholista, huumeista tai lääkkeistä johtuva päihderippuvuus (Halmesmäki, 1998).

Aineenvaihdunta äidin ja syntyvän lapsen välillä alkaa jo raskauden alkuvaiheilla. Pienimolekyylisyyden ja rasvaliukoisuuden vuoksi kaikki huumausaineet kulkeutuvat istukan kautta sikiöön.

Jo Riitan alkuraskauden aikaisella pilvenpolttelulla on siksi ollut monia vaikutuksia. Kannabis sisältää hiilimonoksidia, joka supistaa napanuoran verenvirtausta ja heikentää sikiön ravinnonsaantia. Vaikutukset vastasyntyneeseen ovat samantapaisia kuin tupakalla: pienipainoisuus, ärtyneisyys, lisääntynyt jäntevyys ja levottomuus.

Myös amfetamiini heikentää istukan verenvirtausta. Amfetamiinia käyttävän raskaana olevan naisen paino nousee raskauden aikana vain muutaman kilon, jos sitäkään. Näin oli Riitankin kohdalla. Se, mitä kaikkea muuta Riitta käytti raskausaikana, jää pimentoon.

Riitan synnytyskertomukseen ei raskausajan hepatoosin lisäksi ole kirjattu mitään poikkeavaa. Naistenklinikan ylilääkäri kertoo myöhemmin, että kirjausten mukaan lastenlääkäri kyllä tutki vauvan tavanomaista tarkemmin, koska äidin raskaudenaikaisesta huumeidenkäytöstä oli viitteitä. Tarussa ei kuitenkaan todettu mitään normaalista poikkeavia piirteitä tai merkkejä vieroitusoireista.

Vastasyntyneen terveystarkastukseen synnytyksen on kirjattu olleen epäsäännöllinen. Perään on hailakalla tekstillä kirjattu

”Hepatogestosis? Hepatitis?” Epäily C-hepatiitista on siis ollut, mutta jostain syystä tilannetta ei ole selvitetty tämän tarkemmin.

Tilastojen valossa olisi kannattanut. Naistenklinikalla synnyttäneistä kannabiksen käyttäjistä 33 prosenttia, amfetamiinin käyttäjistä 54 prosenttia ja amfetamiinin ja opiaattien käyttäjistä 79 prosenttia on tuohon aikaan ollut positiivisia C-hepatiitin suhteen (Halmesmäki, 1989).

Tarun isän Johanin mukaan he käyttivät koko raskausajan rajusti huumeita, eikä Riitta edes tiennyt olevansa raskaana. Riitta itse on kertonut Tarulle, että koko raskausajan mukana olivat LSD, heroiini, amfetamiini ja pilvi.

Riitta voi raskausaikana todella huonosti. Kun selvisi, että hän odottaa lasta, pariskunta yritti lopettaa huumeidenkäytön mutta ei onnistunut siinä. Isän muistikuvien mukaan he hakeutuivat nelipaikkaiseen, suljettuun huumevieroitusyksikköön Töölöön. Kyseessä on ilmeisesti HYKS:n psykiatrinen huumevieroitusyksikkö, joka sijaitti Meilahden suuren sairaalarakennuksen takana. Yksikössä oli sekä vieroitusosasto että poliklinikka. Hoito oli vapaaehtoista, mutta osasto oli suljettu ja yhteydenpitoa ulospäin rajoitettu. Hoito jakautui arviointiin ja terapiapainotteiseen interventioon.

Vieroitusjakson kesto oli kaksi viikkoa, joista vähintään toinen toteutettiin kokonaan lääkkeettömänä. Ei ole tietoa, miten kauan Tarun vanhemmat osastolla viettivät, mutta joka tapauksessa yksikön kaikki vapautuvat paikat täyttyivät saman tien. Johan muistelee myös, että he olisivat halunneet synnytykseen Kättilöopistolle, mutta heidät käännyttiin Naistenklinikalle.

15.1.1985 vastasyntyneen tiedoissa lukee: ”Bilirubiiniarvot koholla. Valohoidossa 8 vrk.” Toinen kirjaus samalta päivältä on pysäyttävämpi: ”Vapisteleva. Vieroitusoireita?”

Raskaudenaikaisesta huumeidenkäytöstä aiheutuvia vastasyntyneen vieroitusoireita ovat tärinä, ärtyisyys, jäykkyys, häiriintynyt uni ja itkuisuus. Itkuun saattaa liittyä pitkäkestoisuutta ja kimeyttä. Levottomuuden takia vauva saattaa hangata polvia ja nenänpäätänsä.

Myös syömiseen liittyvät ongelmat, kuten oksentelu ja yökkiminen, kuuluvat tyypillisiin vieroitusoireisiin. Uloste on usein vetistä. Vauvan säädellessä lämpöään iho voi kirjavoitua. Vieroitusoireisen vauvan hengitystyö voi olla tihentynyttä ja pinnallista, ja siinä voi esiintyä hengityskatkoja.

Ei ole tietoa, havaittiinko Tarussa muita oireita kuin vapistelua. Tieto äidin huumevieroituksesta ei ilmeisesti kulkenut pariskunnan mukana Naistenklinikalle. Jostain syystä hoitajan havainnot mahdollisista vieroitusoireistakin jäivät lääkäriltä huomaamatta.

Pieni perhe viettää Naistenklinikalla 12 päivää ja kotiutuu sen jälkeen. Riitta alkaa imettää vauvaa, ja hänen edelleen käyttämänsä huumeet leviävät kerta toisensa jälkeen vauvan pieneen, suojattomaan kehoon.

Mistään ei käy ilmi, epäilikö kukaan heidän selviämistään.

TOSITARINA TYTÖSTÄ, JONKA EI PITÄNYT SELVITÄ HENGISSÄ

Kaiken jälkeen elossa on huikea, nopeatempoinen ja rönsyilevä matka täynnä nousuja ja laskuja. Se vie läpi yhteiskunnan ala- ja yläluokkien, pahimmista huumeluukuista aina kalliisiin hotelleihin ja kansainvälisille kisakentille.

Kun nuoren narkomaaniäidin synnytyks käynnistyy, ei kukaan usko vauvan selviävän. Kaikkein vähiten vanhemmat itse. Ja kun tyttö kasvaa, hän ei itsekään usko jäävänsä eloon, niin syvälle huumemaailmaan hän – Taru Loikas – lopulta ajautuu. Sitkeällä sisulla ja valtavalla draivilla Taru kuitenkin selviää sieltä, mistä kenenkään ei pitäisi selvitä. Avainasemassa ovat ne muuttamat ihmiset, jotka viimein pysähtyvät hänen äärelleen ja kohtaavat hänet juuri sellaisena kuin hän on.

Tekstiä rytmittävät asiantuntijoiden haastattelut ja näkemykset, joiden avulla tarina laajenee kuvaamaan päihteiden, ylisukupolvisen trauman ja vaikenemisen kulttuurin vaikutuksia laajemminkin yhteiskunnassamme.

Outi Lepistö on inkoollainen kirjailija, joka on julkaissut sekä tieto- että kaunokirjallisuutta.

Taru Loikas on 40-vuotias sairaanhoitaja, joka työskentelee ensikodissa vauvaperhetyön ohjaajana. Taru harrasti pitkään muodostelmaluistelua ja hänen uransa huipentui vuonna 2005 MM-hopeaan Rockettesin riveissä. *Kaiken jälkeen elossa* on hänen selviytymistarinansa.

www.tammi.fi

99.1

ISBN 978-952-04-7406-5

KIRJAILIJAKUVA: VEIKKO SOMERPURO
KANSI: TIMO NUMMINEN
KANNEN KUVAT: SHUTTERSTOCK